

Om insåningar vid vägkanter

Gunnar Wistrand

Vid nybyggnad eller ombyggnad av landsvägar görs numera ganska kraftiga ingrepp i terrängen med skärningar och vägbankar, allt i syfte att utjämna vägens längdprofil. Det mesta av marklagret skrapas bort eller omflyttas. I slänterna ersätts den naturliga växtligheten med gräsmattor. De gräsfröblandningar som används inköps i allmänhet från Weibulls i Landskrona, som tagit fram speciella fröblandningar för ändamålet, såsom "Weibulls vägslänt special". Sammansättningen av denna blandning framgår av min uppsats i Svensk Botanisk Tidskrift 1976, sid 156.

Weibulls i sin tur köper gräsfrö från olika håll, ej sällan från utlandet. I fröet finns som inblandning diasporer av allehanda ogräs, stundom ganska exotiska sådana, helt främmande för den trakt där vägen byggs. Naturligtvis kan ogräsfrö spridas till slänterna även på annat sätt, t ex genom materialtransporter under byggnadstiden och senare genom vägtrafiken, men detta gäller mer triviala ogräs.

De mer eller mindre exotiska ogräsen blir i de flesta fall bara ettåriga i insåningarna; undantagsvis kan de finnas kvar i två eller flera år. Men det gäller endast om en reserv av ogrovt frö finns kvar i marken. Det är naturligtvis tänkbart att första sommarens ogräs kan utbilda grobart frö, men vid Silvervägen kunde något sådant inte påvisas. Det bör givetvis undersökas om förhållandena härvidlag är annorlunda i Dalarna.

Ett eller annat ogräs kan vara flerårigt, dvs det kan föröka sig på vegetativ väg. I så fall kan det ge upphov till omfattande bestånd. Vid Silvervägen gällde detta endast alsikeklöver, *Trifolium hybridum*, men i Dalarna är det ju tänkbart att ytterligare någon art kan förhålla sig på samma sätt. Jag tror man kan påstå att ett ogräs som alsikeklöver gör en viss nytta i insåningarna; det hjälper de odlade gräsen att binda marken.

Det finns andra förhållanden i samband med insåningarna som kan vara värda att studera, som de odlade gräsens överlevnadsförmåga. Vid Silvervägen var det egentligen endast rödsvingel, *Festuca rubra*, som fanns kvar efter några år, men det kan ju förhålla sig annorlunda i Dalarna. Vill man undersöka detta måste man följa utvecklingen under några år efter insåningen. Samtidigt kan man ju då passa på att studera invandringen till gräsmattorna av vilda arter från omgivningen.

Såsom framgått av det föregående begränsar sig mina erfarenheter av vägkantsinsåningar till Silvervägen i mellersta Lappland. Av Dalarna har jag ingen egen erfarenhet, men vill gärna uppmana yngre botanister att hålla ögonen öppna för ståndorter av detta slag.

Litteratur:

Evers, E., Nordenstam, S. och Wistrand, G. 1974: Ogräsflora vid Silvervägen i Arjeplog. SBT 68.

Wistrand, G. 1976: Nya iakttagelser över gräsinsåningarna vid Silvervägen i Arjeplog. SBT 70.